

Sele bliver til slet Ingenting! Min Mening er den fuldstændig modsatte. Jeg siger, giv Frihed og atter Frihed, saa vil Skolevæsenet blomstre. Derimod indvender man: Ja, men det er dog at have for megen Lillid til Befolkningen, naar man tror, at Enhver vil sørge for sine Børn. Det indrømmer jeg ogsaa, og jeg indrømmer, at Staten gjen-nem Kommuner maa have Sikkringsmidler mod, at Ingen selvstændig skal raade sig selv; men disse Sikkringsmidler bør ikke bestaa i, at vi have en fast ansat Lærer og et Mulktterings-system; det er saa langt fra. Naar vi faae en Skole indrettet saaledes, at den altid er besat af en Lærer, som har den nødvendige Tiltrækningskraft, vil det meget sjældent være Tilfældet, at Nogen modvillig und-lader at sende sine Børn i Skole. — Fra mange Sider har man indrømmet, at der er Strøbelig-heder at overvinde ved det Bestaaende, og der er ogsaa fra mange Sider givet Vink om, paa hvad Maade de bedst skulle udbedres. Der er saaledes paa mangfoldige Folkemøder flere Aar efter hinanden givet Vink, som forrige Aar i Følge-thinget bleve samlede i en Betænkning, baade i en Flertals- og en Mindretalsbetænkning. Naar jeg nu ikke vidste, at den høitævede Minister vilde gjøre Indrømmelser med Hensyn til hvad der staar i det foreliggende Lovforslag, saa vilde jeg have gjort ham en Behreidelse for, at han ikke samtidig med Lovforslagets Forelæggelse har gjort en An-tydning om, at han i det Mindste vil tage Hensyn til Noget af, hvad der var fremkommet i Følge-thingets Betænkning; men da jeg kun har en svag Mening om, at denne Lov i en nær Fremtid vil udkomme, hvad vi ogsaa igaar hørte udtale af den ærebe 1ste Landssthingsmand for Kjøbenhavn (Madvig), saa kan det jo i og for sig være lige-gyldigt, hvorledes Lovforslaget her i Thinget ved-tages, det gjælder jo kun om at faae en Udtalelse fra Landssthinget. Med Hensyn til Lærernes Be-ffikelse og Udfædigelse, da er der jo baade i Lovforslaget og i Betænkningen fremkommet An-tydninger i saa Henseende. Jeg maa nu sige, at jeg ikke billiger den Antydning, der er fremkommen baade i Flertallets og Mindretallets Betænkning om Udfædigelse af Lærerne. Jeg holder ikke af, at Folk skulle samles og atter samles for at ved-tage, om de ere tilfredse med en Lærer eller ikke, men jeg mener ogsaa, at det godt kan undværes, naar en anden Antydning i Flertallets Forslag bliver tagen til Følge, nemlig, at en stor og væsentlig Del af Lønningen kun kommer til at bestaa af Skolepengene, og det saa bliver overladt til Forældrene at søge hen med deres Børn og deres Skolepenge, hvorformøst de ville. Derved skabes en naturlig Konkurrence mellem Almue-skoler og Friskolevæsenet, som har nogen Betyd-ning, og derved er det givet, at den Lærer, som ikke staar i Harmoni med Beboerne, er af-skaaren fra at være Lærer paa den Plads eller i det Mindste maa finde sig i, at hans Lønning

bliver en Ubetydelighed. Naar det siges, og det er jo sagt saa ofte, at der er al ønskelig Frihed i saa Henseende, da maa jeg paa det Bestemteste benegte det. Vel have vi faaet den Frihed, at Enhver, der selv vil og kan sørge for sine Børns Undervisning, har Ret dertil, men det er med en Indskrænkning, som efter min Mening er en Urimelighed, og som Lovet ikke har Ret i at fastholde, det er navnlig den Bestemmelse, at, selv om Forældrene og Børger paatager sig den fulde Forpligtelse med Hensyn til Børnernes Under-visning, saa skulle de dog aarlig undertafte sig et Tilsyn. Det er efter min Mening en Feil, thi vi maa have den Lillid til Folk, som afgive den Erklæring, at de baade ville og kunne sørge for deres Børns Undervisning, at de ogsaa gjøre det. Hvad Staten foretager sig med disse Folk, bliver intetfigende, men det bliver pinagtigt for Bed-kommende, og det er det, man skal afholde sig fra. Friskolevæsenet er ogsaa en stor Betsignelse, og jeg er derfor meget taknemlig mod alle dem, der have medvirket til, at den Bestemmelse er givet med Hensyn til Almuens Børns Under-visning, at Forældrene kunne og maa selv sørge for dem; men jeg siger, at der er langt fra Frihed nok paa dette Omraade, thi de Forældre, der ikke kunne sørge for deres Børns Undervisning, bør efter Forholdene i vort Land ikke være afstaaene fra at opdrage deres Børn paa samme Vis som de Formuende. De bør efter min Mening i alt Fald have en Hjælp og en meget betydelig Hjælp til, at de ogsaa kunne henvende sig til en Lærer, som de kunne være tilfredse med. Det er haardt, at Folk, fordi de ere fattige, skulle være nødsagede til med Hensyn til deres Børns Undervisning at undertafte sig andre Regler end de Formuende, og jeg kan ikke se, hvorfor der, naar Hjælpen ydes under Statens og Kommunens Tilsyn og igiennem Kommunen, egentlig skalde gjøres nogen Modstand imod at yde den. Kommunerne maa hellere an-vende det Beløb, de hidtil have anvendt, i den af Følge-thingets Flertal antydede Retning, som nu af mig er paapeget, end de maa anvende et Be-løb af samme Størrelse eller dobbelt saa stort paa de nuværende Almue-skoler, thi det udgivne Pengebeløb vil komme til at virke paa en ander-leeds frugtbar Maade end hidtil, dels derved, at Forældrene og Børgerne faae Frihed i den Henseende, og dels derved, at der skabes et Forhold mellem Friskolerne og de tvungne Skoler, som er aldeles nødvendigt. Medens jeg taler om Penge-beløbet, vil jeg med det Samme sige, at jeg aldrig har forlangt, at Staten skalde yde Penge til Almue-skolevæsenet. Jeg har tidt og ofte advaret imod at gjøre Krav paa Staten i denne Henseende, thi jeg mener, det følger saa simpelt og naturligt af sig selv, at den, der skal betale, ogsaa skal raade, og netop jo større Krav der gjøres paa Statens Finantser til Almue-skolevæsenet, des-mere Raadighed vil Staten ogsaa have derover.